

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»

СИЛАБУС

ПП 2.2.3. Літературо-красзнавча практика

для здобувачів освіти спеціальності 035 Філологія
(спеціалізація 035.01 Українська мова та література)
ОС «Молодший бакалавр»

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Відділення гуманітарної освіти
Предметна (циклова) комісія викладачів філологічних дисциплін

1. Короткий опис практики та контактна інформація викладача

Назва курсу	Літературо-краєзнавча практика
Назва спеціальності	035 Філологія
Назва освітньої програми	Українська мова та література, Освітній ступінь: «Молодший бакалавр»
Статус дисципліни	обов'язкова
Семестр вивчення	4
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС	6
Загальний обсяг годин	180 год.
Практичні заняття	60 год.
Самостійна та індивідуальна робота	120 год.
Форма підсумкового контролю	залік
Викладач	Заяць Оксана Тиберіївна , «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист», викладач філологічних дисциплін предметної (циклової) комісії викладачів філологічних дисциплін ВСП «ГПФК МДУ»
E-mail	oksanazajac2@gmail.com
Консультації	Очні / Онлайн (за потреби)

Компетентності та результати навчання

Навчальна літературно-краєзнавча практика передбачає такі компетентності: інтегральну, загальні та фахові.

Інтегральна:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

ЗК 3. Здатність вільно володіти, спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно, здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях, для всебічного розвитку особистості, забезпечувати якість роботи, що виконується.

ЗК 13. Здатність проведення наукових досліджень на належному рівні.

Фахові:

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання, сучасний стан та перспективи української мови у Європейському просторі.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури: від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, планування, проведення дослідно-пошукової, наукової діяльності.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань, формувати власну думку та приймати рішення, генерувати нові проекти та ідеї.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною мовою, забезпечити функціонування державної мови в усіх сферах суспільного життя.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів, досконало володіти орфографією та пунктуацією української мови.

Результати навчання.

РН1. Вільно володіти та спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовою усно й письмово, осмислюючи картини світу іншої соціокультури, застосовувати засоби і технології міжкультурної комунікації та взаємодії. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

РН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, застосовувати принцип науковості при викладі загальномовних фактів.

РН3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти, проектувати, формувати власну траєкторію саморозвитку та самовдосконалення.

РН6. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів, користуватися термінологією у дослідно-пошуковій діяльності у сфері філологічних досліджень.

РН7. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання, мовну й орфографічну компетентність у професійній діяльності.

РН10. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною мовою, застосовувати знання мовознавства, фольклористики, літературознавства у філологічній галузі.

РН12. Аналізувати й інтерпретувати твори української та художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

РН14. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

РН16. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчання.

РН17. Мати навички управління, розробки, реалізації комплексних дій, проектів при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності, нести відповідальність за прийняття та виконання рішень у непередбачуваних умовах.

PH18. Мати навички дослідно-пошукової, наукової діяльності у сфері філологічних досліджень.

2. Тематичний план практики

Змістовий модуль 1.

Духовне та творче надбання рідного краю

Тема 1. Історія виникнення літературної творчості на теренах Закарпаття. Історія та передумови виникнення літературно-художньої творчості в давні часи. Найдавніші мотиви легенд і міфів, пов'язані із Закарпатським краєм.

Тема 2. Літературна творчість як одне з головних духовних джерел народу. Літературна творчість письменників Закарпаття.

Тема 3. Історія релігій Закарпатського краю. Історія релігій, Біблія і мораль. Біблійні сюжети та світова художня творчість. Закарпаття – поліконфесійний край.

Тема 4. Художня література та історія рідного краю. Класична література та фольклор. Літературно-художній твір як історичний документ епохи. Твори художньої літератури про Закарпаття.

Змістовий модуль 2.

Діячі культури рідного краю

Тема 5. Забуті й знані імена. Місця Закарпаття, пов'язані із життям і діяльністю діячів культури. Виставки, публікації, рідкісні видання тощо. Письменники-земляки. Вплив діячів культури на громадське та культурне життя.

Тема 6. Видатні постаті рідного краю в літературі та фольклорі. Літературні об'єднання Закарпаття, їх яскраві представники.

Тема 7. Іншомовні письменники Закарпаття, їхня творчість, літературні об'єднання.

Тема 8. Література рідного краю. Сучасна літературна доля краю. Письменники-земляки. Видавнича доля нових творів.

Тема 9. Письменники Закарпаття – лауреати літературних премій.

Тема 10. Вплив засобів масової інформації на формування естетичних і літературних уподобань закарпатців.

Тема 11. Підсумкова конференція

3. Навчальні ресурси

<http://moodle-gpk.msu.edu.ua:3002/course/view.php?id=235>

4. Перелік обов'язкових завдань, форми та методи контролю, кінцеві терміни підготовки, схема їх оцінювання

Студент повинен підготувати під час практичної діяльності низку матеріалів, що засвідчують виконання індивідуального дослідницького завдання. Для кожного виду робіт висуваються критерії оцінювання.

Поточний контроль з практики «Літературно-краєзнавча практика» – це оцінювання практичних умінь і навичок здобувача вищої освіти упродовж навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів практичної діяльності.

Поточний контроль здійснюється керівником практики. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів практичної роботи, доводить їх до відома здобувачів освіти на початку 1-го змістового модулю.

Практиканти зобов'язані виконувати затверджений на базі практики режим праці. Контроль за початком і закінченням робочого дня покладається на старосту групи та

керівника практики. Основною формою контролю за діяльністю практикантів є ведення записів матеріалів практики та чіткого дотримання виконання індивідуального плану.

Щотижневою формою контролю є перевірка керівником практики записів та досліджень здобувачами освіти й ознайомлення з усіма опрацьованими матеріалами. Підсумкова звітність має на меті узагальнення результатів, отриманих за термін проходження практики.

Важливою формою підсумкового контролю проходження літературно-краєзнавчої практики є конференція, що проводиться після закінчення практики. У виступі аналізуються позитивні та негативні моменти практики, подається інформація про її проходження.

У звіті студент систематично описує виконану ним роботу. Звіт завіряється керівником практики.

До звіту практикант додає:

- оформлені за встановленим зразком матеріали літературно-краєзнавчої практики;
- відеоматеріали, презентації, світлини у посиланні на папку на google-диску.

Аналіз звітних документів практиканта дозволяє керівникові практики зробити висновки про якість виконаної роботи.

За наявності перелічених матеріалів виставляється оцінка за літературно-краєзнавчу практику, яка фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача освіти.

У кінці практики студенти складають залік. Студента, що не виконав програму практики й отримав незадовільну оцінку під час складання заліку, скеровують на практику вдруге в період канікул або відраховують з навчального закладу.

Керівник практики інформує адміністрацію закладу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, стану охорони праці та інших питань організації і проведення практики.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти-практикантів:

Керівник літературно-краєзнавчої практики керується такими критеріями оцінки практикантів.

Оцінку **«відмінно»** (А/90-100 балів) отримує здобувач освіти, якщо всі завдання літературно-краєзнавчої практики виконано в повному обсязі, виявлено глибоке розуміння теоретичних знань та вміння творчо їх застосовувати. Враховується сумлінне виконання всіх завдань практики, високий рівень удосконалення своїх знань, умінь та навичок, пов'язаних із особливостями професійної діяльності. Матеріали опрацьовано, проаналізовано, правильно оформлено та подано у визначений термін. Повністю розкрито тему індивідуального завдання, зроблено чіткі висновки щодо досліджуваного питання. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«добре»** (В/82-89) одержує здобувач освіти, якщо завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Практикант виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання з усної народної творчості. Матеріали подано у визначений термін, але недостатньо систематизовано. Індивідуальне завдання виконано та логічно викладено. Відповіді на запитання членів комісії під час заліку загалом правильні. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«добре»** (С/75-81) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано повно, але було допущено кілька не дуже грубих помилок. Практикант виконував завдання керівника практики, удосконалював свої знання та навички з фаху. Матеріали подано у визначений термін, але є певні невідповідності або оформлено з помилками. Тему індивідуального завдання розкрито, але логіка викладу порушена. Під час відповідей на питання орієнтується у змісті практики. У щоденнику здобувача освіти зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку «задовільно» (D/69-74) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Знання теоретичного матеріалу продемонстровано з деякими недоліками, недостатньо сформовані основні вміння та навички. Матеріали практики опрацьовано з помилками, бракує аналізу, щоденник оформлено неправильно. Індивідуальне завдання виконано, але не розкрито тему. Відповіді на запитання членів комісії неповні.

Оцінку «задовільно» (E/60-68) отримує здобувач освіти, якщо завдання практики виконано з помилками або не в повному обсязі. У теоретичних знаннях виявлено недоліки, бракує сформованих вмінь та навичок зі спеціальності. Матеріали опрацьовано частково, оформлено неправильно, слабо аргументовані висновки й узагальнення, індивідуальне завдання виконано частково. Щоденник оформлено неправильно. Відповіді на запитання членів комісії неповні.

Оцінку «незадовільно» (FX/35-59) отримує здобувач освіти, якщо більшість завдань навчальної практики не виконані. Практикант не володіє теоретичними знаннями, не може дати відповіді на поставлені питання. Виявлені проблеми із виконанням завдань, не сформовані вміння проводити відповідні види роботи. Матеріали недбало опрацьовано, оформлено з помилками. Щоденник оформлений неправильно.

Оцінку «незадовільно» (F/1-34) отримує здобувач освіти, якщо завдання навчальної практики не виконані.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
4,51-5,00	90-100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання
навчальної практики «Літературно-краєзнавча практика»**

Вид контролю: диференційований залік

Оцінка керівника бази практики	Оцінка керівника-методиста практики	Захист практики
оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	диференційований залік
$k_1=0,4$	$k_2=0,4$	$k_3=0,2$
$\sum k_i=1$		

5. Література

1. Верховина. Збірник наукових праць на пошану професора Олекси Мишанича з нагоди його 70-річчя / М. Жулинський, І. Денисюк. – Дрогобич: Коло, 2003. – 177 с.
2. Ходанич П. М. Ідея слов'янської єдності в навчальній літературі Закарпаття 20-30 років // Ідея слов'янської єдності та суспільна думка на Закарпатті в ХІХ-ХХ ст.: Доповіді наук. семінару. – Ужгород, 1999. – С. 235-240
3. «...Воля цвіте трояндами заграв». Моя Карпатська Україно: Поетична антологія / Упорядк. та післясл. І. Ребрика. – Бокор, 1992. – 216 с.
4. Що там, за синіми Бескидами? Хланта І. Семен Панько: Біобібліогр. покажч. – Ужгород: Карпати, 1991. – 102 с.
5. Дороги пройдені і грядущі. Кухта В. Верхи сліпучі: Поезії. – Ужгород: Полічка «Карпатського краю», 1991. – 72 с.
6. Мишанич О. Література Закарпаття ХVІІ–ХVІІІ ст.: історико-літ. Нарис / О. В. Мишанич. – К.: Наук. думка, 1964. – 116 с.
7. Мишанич О. Література Закарпаття: стан і проблеми наукового дослідження / Виступ на круглому столі «Українське карпатознавство: сучасний стан і завдання». – Ужгород, 31 серпня 1991 р. Міжнародна наукова конференція «Українські Карпати: етнос, історія, культура».
8. Мишанич О. Загальноукраїнський контекст літератури Закарпаття. Літературно-критичні статті / О. Мишанич. – Ужгород: МПП «Гражда», 1996 – 100 с.
9. Чучка, П. (1994). Початки писемності на Закарпатті: гіпотези, вигадки і факти. Культура Українських Карпат: традиції і сучасність: матеріали Міжнародної наукової конференції, 1—4 вересня 1993 р. (с. 47—58). Ужгород: Гражда.
10. Лучкай, М. М. (1999). Історія карпатських русинів: у 6 т. (т. 2.). (Ю. М. Сак, дешифрування рукопису, пер.). Ужгород: Закарпаття.
11. Балега Ю. І. Література Закарпаття двадцятих-тридцятих років ХХ століття / Ю. І. Балега. – К., 1962. – 47 с.
12. Бірчак В. Літературні стремління Підкарпатської Русі / Володимир Бірчак ; [ред. Д. М. Федака]. Факсим. вид. – Ужгород : Карпати ; Ужгород. вироб.-вид. комбінат «Патент», 1993. – 186, [6] с.

13. Вишневецький І. П. Закарпатські новелісти / І. П. Вишневецький. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1960. – 114 с.
14. Історія української літератури. У 8 т. Т. 8 : Література післявоєнного часу (1946–1967 рр.) / [гол. ред. Є. П. Кирилюк] ; АН УРСР, Ін-т л-ри. – К. : Наук. думка, 1971. – 574.
15. Історія української літератури. У 8 т. Т. 7 : Література періоду завершення будівництва соціалізму та Великої Вітчизняної війни (1933–1945) / [голов. ред. Є. П. Кирилюк] ; АН УРСР, Ін-т л-ри. – К. : Наук. думка, 1971. – 402 с.
16. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 752 с.
17. Мишанич О. З минулих літ : літературозн. ст. й дослідж. різних років / О. Мишанич. – К. : Вид-во Соломії.
18. Мишанич О.В. Література Закарпаття XVI ст. між Сходом і Заходом Європи // Крізь віки. Літературно-критичні та історіографічні статті, дослідження. 1996. С. 128–143.
19. Мишанич О.В. Український контекст давньої літератури Закарпаття //Крізь віки. Літературно-критичні та історіографічні статті, дослідження. 1996. С. 102–127
20. Атлас української мови: у 3-х т. [відп. ред. А. М. Залеський, І. Г. Матвіяк]. Київ: Наук. думка. Т. I. 1984. 498 с.; Т. II. 1988. 520 с.; Т. III. 2001. 274 с.
21. Дзензелівський Й. О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР (лексика). Ужгород: Вид-во наук. тов. ім. Т. Г. Шевченка у Львові, 1993. Ч. III. 133 с.
22. Загальнослов'янський лінгвістичний атлас. Київ, 1988. 187 с.
23. Омельковець Р. С. Атлас західнополіських назв лікарських рослин. Луцьк, 2003. 134 с.
24. Сабадош І. В. Атлас ботанічної лексики української мови. Ужгород, 1999. 103 с.
25. Хобзей Н. Гуцульська міфологія : етнолінгвістичний словник. Львів, 2002. 216 с.

6. Політика викладача

Проведення навчальної практики «Літературно-краєзнавча практика» потребує підготовки здобувачів освіти до різних видів практичної роботи, оскільки є важливим освітнім компонентом у системі підготовки майбутніх філологів і допомагає сформувати загальні та професійні компетентності.

Процес особистісного становлення здобувачів освіти залежить не лише від теоретичного матеріалу, здобутого та засвоєного під час вивчення освітніх компонентів, а й літературно-краєзнавчої практики, що є засобом актуалізації та поглиблення знань, і сприяє якісній підготовці майбутніх філологів до самостійної діяльності, розширює світогляд, інтенсифікує розвиток професійного мислення, творчих здібностей, дослідницький досвід, необхідний для підготовки до інноваційної філологічної діяльності, допомагає закріпленню отриманих теоретичних знань, їхньому впровадженню у практичну діяльність.

Здобувачі освіти під час проходження практики повинні:

- накопичувати наукову інформацію, вести пошук необхідної літератури з певної проблеми та її опрацювання;
- здійснювати систематизацію та класифікацію літературно-краєзнавчого матеріалу
- вміти оформити результати практики;

- вміти правильно ставити запитання до інформаторів;
- знати, як занотовувати та використовувати спеціальні записуючі пристрої;
- обґрунтовувати й доводити свої міркування й твердження;
- давати повну і стислу відповідь на поставлені запитання;
- доповнювати доповідача, брати участь у дискусіях тощо.

Присутність здобувачів вищої освіти на практиці обов'язкова, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань. Пропущені дні практичної діяльності мають бути відпрацьовані. Це ж стосується й здобувачів освіти, які не виконали завдання або показали низький рівень практичної роботи.

Для успішного засвоєння практики «Літературно-краєзнавча практика» здобувач вищої освіти повинен: вміти співпрацювати в різних формах: очній, дистанційній; брати активну участь у практичній роботі та онлайн заняттях; конструктивно підтримувати зворотній зв'язок; своєчасно виконувати завдання для самостійної роботи; займатися самоосвітою; дотримуватись норм і правил академічної доброчесності; у навчальних ситуаціях діяти із позицій етичних норм та правил; брати участь у моніторингових дослідженнях .